

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตข้าวนาปีของจังหวัดสุพรรณบุรี

An Analysis of Comparative Advantage of Rice Production in Wet Season of Supanburi Province

พัชรารณ บุญกอแก้ว (Patcharaporn Boonkorkaew)* อีสริยา บุญญะศิริ (Isriya Bunyasiri)**

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตข้าวฤดูนาปีของจังหวัดสุพรรณบุรีในปีเพาะปลูก 2550/2551 โดยใช้วิธีการวัดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost: DRC) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนปลูกข้าว 76 ครัวเรือน ผลการศึกษา พบว่า การปลูกข้าวในปีเพาะปลูก 2550/2551 ของข้าวฤดูนาปี ในพื้นที่เขตชลประทานและพื้นที่ในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง มีความได้เปรียบในการผลิตข้าว เนื่องจากมีค่า DRC น้อยกว่า 1 โดยการปลูกข้าวฤดูนาปีในพื้นที่เขตชลประทานมีค่า DRC เท่ากับ 0.42 ในขณะที่พื้นที่ในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง มีค่า DRC เท่ากับ 0.73 แสดงให้เห็นว่าในการปลูกข้าวฤดูนาปีในเขตพื้นที่ชลประทานมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าการปลูกข้าวในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง เนื่องจากมีผลผลิตต่อไร่สูงกว่ามาก

ABSTRACT

The main objective of this study is to analyze the comparative advantage of Wet Season Rice in Supanburi Province in the crop year 2007/2008. This paper measures the comparative advantage using the domestic resource cost (DRC). The data was collected from 76 farmers. The results have shown that Supanburi has a comparative advantage in rice production in the wet season as the DRC value is less than one. The DRC for rice production in the irrigated area is 0.42 whereas that in the rainfed area is 0.73. This implies that rice production in the irrigated area is potentially competitive than that in the rainfed area as the former has higher rice yields.

คำสำคัญ : ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ การผลิตข้าว ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ

Key Words: Comparative Advantage, Rice Production, Domestic Resource Cost: DRC

**** นักศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

****อาจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

บทนำ

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย อีกทั้งปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นผู้ส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตามในปีเพาะปลูก 2550/2551 การผลิตข้าวของไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาด้านทุนการผลิตข้าวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนของค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง และค่าแรงงาน เป็นต้น อีกทั้งโครงสร้างการผลิตข้าวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น แรงงานขาดแคลนมากขึ้น มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงานคนมากขึ้น ทำให้โครงสร้างต้นทุนการผลิตเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการค้าข้าวของโลกมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะปัญหาการแข่งขันทางด้านราคา ทำให้มีประเด็นคำถามว่าการผลิตข้าวของประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบในการผลิตข้าวหรือไม่

นอกจากนี้ การผลิตข้าวในพื้นที่เขตชลประทานและในพื้นที่เขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งมีสภาพแวดล้อมในการผลิตที่ส่งผลให้พันธุ์ข้าวที่ใช้ผลิตผลต่อไร่ และต้นทุนที่แตกต่างกัน และส่งผลให้มีความได้เปรียบในการผลิตข้าวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การทำนาในเขตชลประทานได้ผลผลิตสูงกว่าในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งของประเทศ และสามารถผลิตข้าวได้มากกว่าปีละ 1 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนิยมปลูกข้าวโดยวิธีการหว่านน้ำตม ใช้พันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง อายุสั้น และเก็บเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องเกี่ยวนวด โดยเฉพาะพื้นที่นาเขตชลประทานในภาคกลาง มีการใช้อัตรามาตรฐานที่สูงและเมล็ดพันธุ์ที่ดีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้การทำนาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็น 2 ปี 5 ครั้ง หรือ ปีละ 3 ครั้ง ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น ปัจจุบันการทำนาในภาคกลางประสบกับปัญหาข้าววัชพืชระบาดอย่างรุนแรง เกษตรกรที่ทำนาแบบหว่านน้ำตม ส่วนหนึ่งเปลี่ยนวิธีการทำนาเป็นการปักดำด้วยเครื่องปักดำเพื่อควบคุมปริมาณข้าววัชพืช เป็นต้น โดยจังหวัด

สุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกข้าวและผลผลิตข้าวมากที่สุดในประเทศไทย อีกทั้งมีสภาพแวดล้อมในการปลูกข้าวที่หลากหลาย ดังนั้นงานศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความได้เปรียบในการผลิตข้าวนาปีของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเนื้อหาที่จะนำเสนอต่อไป คือ วิธีการวิจัย การคำนวณราคาเงาที่สำคัญ ผลการศึกษา สรุปและข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้วัดความได้เปรียบในการผลิตข้าวโดยพิจารณาจากต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost: DRC) พัฒนามาจากแนวคิดของ Bruno (1972) ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการได้รับเงินตราต่างประเทศจากการผลิตข้าว

การวัดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) ใช้วิธีการวิเคราะห์ในรูปแบบเมตริกซ์การวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis Matrix: PAM) ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Pearson and Monke (1989) ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ทางบัญชี โดยที่กำไรเป็นส่วนต่างระหว่างผลตอบแทนและต้นทุน โดยที่ต้นทุนสามารถแยกองค์ประกอบได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศได้ (Tradable Inputs) และปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศไม่ได้ (Non tradable Inputs) การวัดมูลค่าผลตอบแทนและต้นทุน สามารถวัดได้จากราคาเอกชนและราคาสังคม ซึ่งเป็นราคาที่สะท้อนถึงต้นทุนค่าเสียโอกาส โดยที่ความแตกต่างระหว่างมูลค่าที่วัดจากราคาเอกชนและราคาสังคมจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างมูลค่าที่เกิดขึ้นจริง และมูลค่าที่เกิดขึ้นถ้ารัฐบาลไม่มีการบิดเบือนกลไกตลาดเอกชน กลุ่มมูลค่าทางสังคมและกลุ่มมูลค่าความแตกต่างระหว่างมูลค่าทางเอกชนและทางสังคม ซึ่งแสดงไว้ในรูปของเมตริกซ์ (ตารางที่ 1)

จากโครงสร้างของ PAM สามารถนำมาใช้
คำนวณค่าดัชนีต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ
(DRC) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

โดยที่ G = ค่าเสียโอกาสของปัจจัยการผลิต
ภายในประเทศ
 $E-F$ = มูลค่าเพิ่มทางสังคม

$$DRC = \frac{G}{E - F}$$

ตารางที่ 1 โครงสร้างเมตริกซ์การวิเคราะห์นโยบาย (PAM)

รายการ	ผลตอบแทน	ต้นทุน		กำไร
		ปัจจัยที่ทำได้	ปัจจัยที่ทำได้	
ราคาเอกชน	A	B	C	D
ราคาสังคม	E	F	G	H
ความแตกต่าง	I	J	K	L

ที่มา : Monke and Pearson, 1989

$DRC < 1$ หมายถึง การขยายผลผลิตของระบบ
การผลิตที่พิจารณาอยู่จะก่อให้เกิดกำไรทางสังคม
เพิ่มขึ้น เนื่องจากมูลค่าเพิ่มทางสังคม (E-F) มีค่า
มากกว่าต้นทุนของปัจจัยการผลิตภายในประเทศ (G) ที่
ใช้ในการขยายการผลิต และถ้าสินค้าที่พิจารณาอยู่เป็น
สินค้าที่ปราศจากการบิดเบือนในตลาดโลกแล้วค่า DRC
 < 1 ซึ่งหมายถึง ประเทศนั้นมีความได้เปรียบโดย
เปรียบเทียบ (Comparative advantage) ในการผลิต
สินค้านั้น

$DRC > 1$ หมายถึง การผลิตสินค้านี้ดังกล่าวนั้น
ประเทศนั้นไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้
เนื่องจากมูลค่าเพิ่มทางสังคม (E-F) มีค่าน้อยกว่าต้นทุน
ของปัจจัยการผลิตภายในประเทศ (G) ที่ใช้ในการขยาย
การผลิต ดังนั้นหากเป็นการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการ
นำเข้า จะพบว่าการนำเข้าโดยไม่ทำการผลิตสินค้า
ดังกล่าวเองจะเป็นผลดีต่อประเทศมากกว่า และหาก
เป็นการผลิตเพื่อการส่งออก ควรจัดสรรทรัพยากรไป
ผลิตสินค้าอื่นที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางสังคมมากกว่า
เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพ

$DRC = 1$ หมายถึง ระบบการผลิตดังกล่าวมี
การจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม (Optimal level)
หากมีการโยกย้ายทรัพยากรของระบบการผลิต จะทำให้
ประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรของระบบลดลง
ดังนั้นในกรณีที่ค่า $DRC < 1$ ประเทศนั้นจะมี
ความได้เปรียบในการผลิตข้าว

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาโดยเก็บ
รวบรวมข้อมูลผลผลิตต่อไร่ และต้นทุนการผลิตข้าวใน
ฤดูนาปีของจังหวัดสุพรรณบุรีในปีเพาะปลูก
2550/2551 จากฐานข้อมูลโครงการ“ความเป็นพลวัติ
ของเศรษฐกิจการผลิตข้าวไทยและการมองไปข้างหน้า”
รวบรวมโดยภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่ง
สำรวจครัวเรือนปลูกข้าวทั้งสิ้น 76 ตัวอย่าง แยกเป็น
ครัวเรือนเกษตรกรในหมู่บ้านวังยาง (เป็นตัวแทนของ
หมู่บ้านในเขตชลประทาน) และหมู่บ้านสระกระโจม
(เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง)

การคำนวณราคาเงาของปัจจัยการผลิตและ ผลผลิต

ข้าวมือว่าเป็นสินค้าที่ได้รับการแทรกแซงจากรัฐบาลทั้งตลาดผลผลิตและปัจจัยการผลิต จึงทำให้ราคาคาตลาดของผลผลิตและปัจจัยการผลิตมีความบิดเบือนไปไม่สามารถสะท้อนถึงมูลค่าที่แท้จริงได้ ดังนั้นเมื่อราคาคาตลาดมีการบิดเบือน จึงต้องมีการใช้ “ราคาเงา (Shadow price)” แทนราคาคาตลาดในการคำนวณมูลค่าปัจจัยการผลิตและผลผลิต โดยการวิเคราะห์ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) ของการผลิตข้าว ได้ทำการคำนวณราคาเงาที่สำคัญ ได้แก่ อัตราการแลกเปลี่ยนเงาของเงินตราต่างประเทศ (Shadows Exchange Rate: SER) และราคาเสมอภาคการส่งออกข้าว และค่าน้ำสำหรับการปลูกข้าวในเขตชลประทาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนเงาของ เงินตราต่างประเทศ (Shadows Exchange Rate: SER)

การวิเคราะห์ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost: DRC) เพื่อวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านการผลิตจะต้องเปรียบเทียบต้นทุนการใช้ทรัพยากรในประเทศ (DRC) กับอัตราการแลกเปลี่ยนเงาของเงินตราต่างประเทศ (SER)

การคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนเงาสามารถคำนวณตามวิธีของ UNIDO (ปริญญญา, 2539 อ้างจาก Ahmed, 1983) โดยการใช้สูตรดังนี้

$$SCF = OER / SER$$

โดยที่ SCF = ค่าสัมประสิทธิ์ส่วนลดมาตรฐาน (Standard Conversion Factor)
OER = อัตราการแลกเปลี่ยนทางการ (Official Exchanged Rate)

SER = อัตราการแลกเปลี่ยนเงาของเงินตราต่างประเทศ (Shadow Exchanged Rate)

ซึ่ง ค่า SCF สามารถประมาณค่าได้จากสูตรดังนี้

$$SCF = \frac{M + X}{M(1 + t_m) + X(1 - t_x)}$$

โดยที่ M = มูลค่า C.I.F ของสินค้านำเข้าทั้งหมด
X = มูลค่า F.O.B ของสินค้าส่งออกทั้งหมด
 T_m = อัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ย
 T_x = อัตราภาษีส่งออกเฉลี่ย

อัตราการแลกเปลี่ยนเงาจะสามารถหาได้จากอัตราการแลกเปลี่ยนทางการ (OER) ปรับด้วยค่าสัมประสิทธิ์ส่วนลดมาตรฐาน (SCF) เพื่อลดการบิดเบือนของอัตราการแลกเปลี่ยนเงาที่เกิดจากการดำเนินนโยบายทางการเงิน ซึ่งการคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนเงา จะมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$SER = \frac{OER}{SCF}$$

ราคาเสมอภาคนำเข้าและส่งออก

ในกรณีที่ปัจจัยการผลิตและผลผลิตเป็นสินค้าที่มีการนำเข้าและ/หรือเป็นสินค้าส่งออก ราคาเสมอภาคของสินค้านำเข้าและส่งออก จะหมายถึง ราคา C.I.F สำหรับกรณีสินค้านำเข้า และราคา F.O.B สำหรับกรณีเป็นสินค้าที่ส่งออก ซึ่งจะสะท้อนถึงรายได้ที่รับจากการส่งออกและรายจ่ายที่ต้องเสียไปในกรณีของการนำเข้าสินค้าเมื่อปรับราคาดังกล่าว (หน่วยเงินตราต่างประเทศ) ด้วยอัตราการแลกเปลี่ยนเงาจะได้ราคาทางสังคมที่ชายแดน (Social border prices) สำหรับสินค้านั้นๆ

ซึ่งการคำนวณราคาเสมอภาคของปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่ถูกนำไปค้าระหว่างประเทศจึงต้องพิจารณาที่ฟาร์ม โดยที่ราคาเสมอภาคส่งออกที่ฟาร์มจะคำนวณจากราคาทางสังคมที่ขายแดนปรับด้วยต้นทุนการตลาดทางสังคม และต้นทุนอื่นๆ ในการเคลื่อนย้ายสินค้าดังกล่าวจากฟาร์มถึงชายแดน สำหรับกรณีการปลูกข้าวของประเทศไทยนั้น ผลผลิตส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก ดังนั้นราคาเสมอภาคส่งออกข้าวของประเทศไทย สามารถคำนวณได้จากราคาส่งออก F.O.B ที่ปรับด้วยอัตราการแลกเปลี่ยนเงา หักลบด้วยต้นทุนการสีข้าว ต้นทุนการตลาดและการขนส่งจากชายแดนถึงฟาร์ม

ต้นทุนทางสังคมของการใช้น้ำ

การคำนวณต้นทุนทางสังคมของการใช้น้ำจะคิดเฉพาะในพื้นที่ในเขตชลประทานเท่านั้น โดยคำนวณจากปริมาณการใช้น้ำคูณด้วยราคาทางสังคมของการใช้น้ำ ข้อมูลปริมาณการใช้น้ำที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้มาจากฝ่ายการใช้น้ำชลประทาน กรมชลประทาน พบว่าในปีการเพาะปลูก 2550/51 ปริมาณการใช้น้ำของการเพาะปลูกข้าวในจังหวัดสุพรรณบุรีเฉลี่ยเท่ากับ 948.06 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่โดยราคาทางสังคมของการใช้น้ำคำนวณจากแนวคิดมูลค่าทางเศรษฐกิจหน่วยสุดท้าย (Marginal value product) ของน้ำชลประทาน จากงานศึกษาของ มิ่งสรรพและคณะ (2544) พบว่า มูลค่าทางเศรษฐกิจหน่วยสุดท้ายของโครงการชลประทานเจ้าพระยาตอนล่างระบบส่งน้ำตามแรงโน้มถ่วงเท่ากับ 0.18 บาทต่อลูกบาศก์เมตร

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยของการปลูกข้าวในพื้นที่เขตชลประทานเท่ากับ 767.15 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่ของพื้นที่ในเขตน่าน้ำฝนและแห้งแล้งเท่ากับ เป็น 148.24 กิโลกรัมต่อไร่ โดยที่ราคาเสมอภาคส่งออกหน้าฟาร์มของการปลูก

ข้าวในพื้นที่เขตชลประทานเฉลี่ยเท่ากับ 13.72 บาทต่อไร่ ค่ากว่าราคาเสมอภาคส่งออกหน้าฟาร์มของการปลูกข้าวในพื้นที่เขตน่าน้ำฝนและแห้งแล้งเฉลี่ยเท่ากับ 17.06 บาทต่อไร่ เนื่องจากการปลูกข้าวในเขตน่าน้ำฝนและแห้งแล้งเป็นการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง โดยเฉพาะข้าวหอมดอกมะลิ 105 ซึ่งมีราคาส่งออกสูงกว่าราคาข้าวขาว 5% ซึ่งเป็นข้าวที่ปลูกในพื้นที่เขตชลประทาน

เมื่อพิจารณาด้านต้นทุนการผลิต แยกเป็นปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศไม่ได้ ประกอบด้วย แรงงานคน แรงงานเครื่องจักร ค่าเสื่อมอุปกรณ์ ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสียโอกาสของทุน และค่าน้ำ (สำหรับพื้นที่เขตชลประทานเท่านั้น) และปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศได้ ประกอบด้วย ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยชีวภาพ ยา กำจัดศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ และน้ำมัน ผลการศึกษา พบว่ามูลค่าทางสังคมของปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศไม่ได้ของการผลิตข้าวในปีในพื้นที่เขตชลประทานและพื้นที่ในเขตน่าน้ำฝนและแห้งแล้ง ในปีเพาะปลูก 2550/2551 เท่ากับ 3,869.80 บาทต่อไร่ (คิดเป็นร้อยละ 76.97 ต่อต้นทุนการผลิตรวม) และ 1,658.68 บาทต่อไร่ (คิดเป็นร้อยละ 86.10) ตามลำดับ โดยเมื่อเปรียบเทียบการผลิตข้าวในพื้นที่ชลประทานและพื้นที่น่าน้ำฝนแล้วพบว่า การผลิตข้าวในพื้นที่น่าน้ำฝนจะมีสัดส่วนปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศไม่ได้ ในสัดส่วนที่สูงกว่าจากการมีสัดส่วนต้นทุนค่าแรงงานคนที่สูงกว่าเป็นสำคัญ แม้ว่าจะมีสัดส่วนต้นทุนค่าแรงงานเครื่องจักรที่ต่ำกว่า

มูลค่าทางสังคมของปัจจัยการผลิตที่ค้าระหว่างประเทศได้ ของการผลิตข้าวในปีในพื้นที่เขตชลประทานและพื้นที่ในเขตน่าน้ำฝน ในปีเพาะปลูก 2550/2551 เท่ากับ 1,157.50 บาทต่อไร่ และ 267.72 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาค่า DRC ของการเพาะปลูกข้าวฤดูนาปี ในปีเพาะปลูก 2550/2551 ของจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามีค่าน้อยกว่า 1 โดยในพื้นที่เขตชลประทาน มีค่า DRC เท่ากับ 0.42 ในขณะที่พื้นที่

ในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง มีค่า DRC เท่ากับ 0.73 จะเห็นได้ว่าการปลูกข้าวในเขตพื้นที่ชลประทานจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าการปลูกข้าวในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งเนื่องจากมีผลผลิตต่อไร่สูง

กว่ามาก แม้ว่าจะมีราคาเสมอภาคส่งออกหน้าฟาร์มที่ต่ำกว่า และมูลค่าปัจจัยการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศได้และไม่ได้จะสูงกว่า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวค่า DRC ของฤดูนาปี จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการเพาะปลูก 2550/51

กรณี	พื้นที่ในเขตชลประทาน			พื้นที่ในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง		
	DRC กรณีฐาน	เพิ่มขึ้น 20%	ลดลง 20%	DRC กรณีฐาน	เพิ่มขึ้น 20%	ลดลง 20%
ราคา f.o.b	0.42	0.34	0.54	0.73	0.62	1.02
ผลผลิตต่อไร่	0.42	0.34	0.54	0.73	0.63	0.99
ราคาปุ๋ยเคมี	0.42	0.42	0.41	0.73	0.78	0.76
ค่าจ้างแรงงาน	0.42	0.42	0.41	0.73	0.76	0.71
ค่าเช่าที่ดิน	0.42	0.47	0.37	0.73	0.86	0.69
อัตราดอกเบี้ย	0.42	0.42	0.42	0.73	0.78	0.77
ค่าใช้จ่ายในการสีข้าว	0.42	0.42	0.41	0.73	0.74	0.73
ค่าใช้จ่ายในการขนส่งจากโรงสี	0.42	0.42	0.42	0.73	0.74	0.73
ค่าใช้จ่ายจากฟาร์มไปโรงสี	0.42	0.42	0.42	0.73	0.74	0.73

ที่มา : จากการคำนวณ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของค่า DRC ของการผลิตข้าว โดยกำหนดให้ราคา f.o.b ผลผลิตต่อไร่ ราคาปุ๋ยเคมี ค่าจ้างแรงงาน ค่าเช่าที่ดิน อัตราดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายในการสีข้าว ค่าใช้จ่ายในการขนส่งจากโรงสี และค่าใช้จ่ายจากฟาร์มไปโรงสีเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงร้อยละ 20 เมื่อปัจจัยอื่นๆคงที่ โดยผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงไว้ในตารางที่ 2 ซึ่งผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของค่า DRC ในการปลูกข้าวฤดูนาปี พบว่าการปลูกข้าวมีความอ่อนไหวต่อราคาส่งออกและผลผลิตต่อไร่มากที่สุด โดยในกรณีที่ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 20 หรือผลผลิตต่อไร่ลดลงร้อยละ 20 การผลิตข้าวฤดูนาปีในเขตชลประทานยังคงมีความได้เปรียบในการผลิตข้าวแต่

การผลิตข้าวฤดูนาปีในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งจะไม่ได้มีความได้เปรียบในการผลิตข้าว

สรุปผลการวิจัย

การปลูกข้าวในฤดูนาปีของจังหวัดสุพรรณบุรี ในปีเพาะปลูก 2550/2551 ทั้งในพื้นที่เขตชลประทาน และพื้นที่เขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งมีความได้เปรียบในการผลิตข้าว จากการที่มีค่า DRC น้อยกว่าหนึ่ง โดยการปลูกข้าวในพื้นที่เขตชลประทานมีค่า DRC เท่ากับ 0.42 ในขณะที่พื้นที่ในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง มีค่า DRC เท่ากับ 0.73 จะเห็นว่า การปลูกข้าวฤดูนาปีในเขตพื้นที่ชลประทานมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่าการปลูกข้าวในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง เนื่องจากมี

ผลผลิตต่อไร่สูงกว่ามาก อีกทั้งรูปแบบของการเพาะปลูกข้าวในเขตชลประทานกับพื้นที่ในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งมีความแตกต่างกัน สำหรับการปลูกข้าวในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งมีความอ่อนไหวต่อราคาส่งออกและผลผลิตต่อไร่มากที่สุด โดยในกรณีที่ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 20 หรือผลผลิตต่อไร่ลดลงร้อยละ 20 การผลิตข้าวฤดูนาปีในเขตชลประทานยังคงมีความได้เปรียบในการผลิตข้าวแต่การผลิตข้าวฤดูนาปีในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้งจะไม่มีมีความได้เปรียบในการผลิตข้าว

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรเร่งเพิ่มผลผลิตต่อไร่โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าวหอมมะลิในเขตนาน้ำฝนและแห้งแล้ง โดยการเร่งวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่
2. ควรขยายระบบชลประทานให้ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกข้าวที่สำคัญของประเทศให้ได้มากที่สุด เพื่อลดการพึ่งพาน้ำฝนตามธรรมชาติให้พื้นที่เพาะปลูกข้าวได้รับน้ำอย่างเพียงพอ
3. ภาครัฐควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรให้มากที่สุด ทั้งในเรื่องของเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ รวมถึงวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยเฉพาะข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการตลาดเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่เกษตรกรในการผลิตข้าวให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดให้มากที่สุด
4. ควรส่งเสริมอุตสาหกรรมการแปรรูปข้าวในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีคุณภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

ชาติรี ทินประภา, ปริญญา แก้วประดับ และตรีชฎา

พิทยากรณ์ .2538. การวิเคราะห์ความ

อ่อนไหวในค่าดัชนีต้นทุนทรัพยากร

ภายในประเทศ. วารสารเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1

ม.ค.-มิ.ย.2538 (หน้า 77-90)

ปริญญา แก้วประดับ .2539. การวิเคราะห์ทาง

เศรษฐศาสตร์ของนโยบายการปลูกพืช

ทดแทนในภาคเหนือของประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

เศรษฐศาสตร์เกษตร,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. 2544. แผนนโยบายการ

จัดการน้ำสำหรับประเทศไทย. สนับสนุนการ

วิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

(สกว.)

สมพร อิศวิลานนท์. 2552. พลวัตเศรษฐกิจการผลิตข้าว

ไทย. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและ

ทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อิสริยา บุญญะศิริ. 2552. ศักยภาพในการแข่งขันของ

สินค้าข้าวไทย. รายงานวิจัยภายใต้โครงการ

“การเพิ่มศักยภาพความสามารถในการแข่งขัน

ของสินค้าอาหารไทย: กรณีสินค้าข้าว”

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Bruno, M. 1972. Domestic Resource Costs and

Effective Protection : Clarification and

Synthesis. Journal of Political Economy,

Vol80:16-33